

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

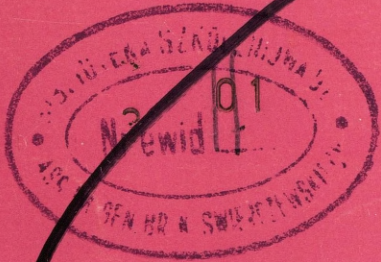
JAWNE

Egz. Nr 1

plk dypl. mgr Henryk MAJEWSKI

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU
PODCZAS NATARCIA W LESIE,
W GÓRACH I ZIMĄ

Skrypt

~~40375~~

WARSZAWA LIPIEC 1974

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Biuletynu Zbiorów Specjalnych

~~40375~~

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

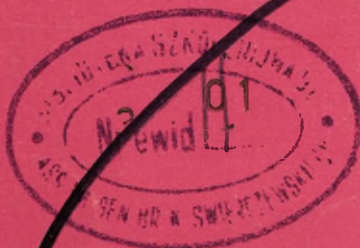
JAWNE

~~XXXXXXXXXX~~
Egz. Nr 1

plk dypl. mgr Henryk MAJEWSKI

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU
PODCZAS NATARCIA W LESIE,
W GÓRACH I ZIMĄ

Skrypt

X 40375

WARSZAWA LIPIEC 1974

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych

~~XXXXXXXXXX~~
40375

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im.gen.broni K. Świerczewskiego

KATEDRA WOJSK RAKIETOWYCH I ARTYLERII

Publ. prot. K557. ✓

JAWNE

"ZATWIERDZAM"
SZEF KATEDRY WRiArt.

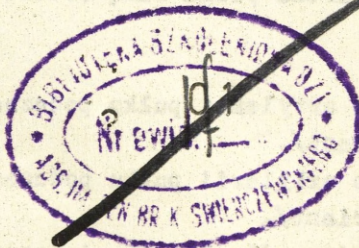
~~_____~~
Egz. nr ... 1

gen.bryg.dr Czesław DEGA

płk dypl. mgr Henryk MAJEWSKI

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PUŁKU PODCZAS
NATARCIA W LESIE, W GÓRACH I ZIMĄ

S k r y p t

WARSZAWA

LIPIEC

1974 r.

BIBLIOTEKA NACJONALNA 486 WJ
Archiwum Izaloz Zbiorow Specjalnych

Nr ewid. **40875**

SPIS TREŚCI

	Str.
WSTĘP	3
I. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PODCZAS NATARCIA	
PUŁKU W LESIE	4
1. Wpływ lasu na działania bojowe artylerii	4
2. Zadania artylerii pułku	5
3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku	7
4. Ugrupowanie artylerii pułku	9
II. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PODCZAS NATARCIA	
PUŁKU W GÓRACH	10
1. Wpływ gór na działania bojowe artylerii	10
2. Zadania artylerii pułku	11
3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku	12
4. Ugrupowanie artylerii pułku	14
III. WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PODCZAS NATARCIA	
PUŁKU ZIMĄ	16
1. Wpływ warunków zimowych na działania bojowe artylerii	16
2. Cechy szczególne działań bojowych artylerii podczas natarcia pułku zimą	18
 <u>ZAŁĄCZNIKI:</u>	
Nr 1 - Ugrupowanie artylerii pułku podczas natarcia w lesie /wariant/.	
Nr 2 - Ugrupowanie artylerii pułku podczas natarcia w górach /wariant/.	
Nr 3 - Różnica między odległością mierzoną w górach a odległością wykorzystywaną przez artylerię do określenia danych do strzelania.	
Nr 4 - Stopień rażenia bronią jądrową odkrytych się żywych nieprzyjaciela podczas marszu w górach.	

WSTĘP

Działania bojowe na przyszłym polu walki w ewentualnym konflikcie zbrojnym będą prowadzone bardziej dynamicznie, niż miało to miejsce w minionych wojnach. Głębokość zadań oddziałów i związków taktycznych oraz szerokość pasów ich działania wzrośnie. Zatem wzrośnie częstotliwość działania w warunkach szczególnych, które wynikają z różnorodnego ukształtowania terenu oraz pór roku i doby.

Zróznicowane warunki terenowe zmuszają, poprzez swą specyfikę, do poszukiwania odmiennych, doskonalszych sposobów użycia rodzajów wojsk i broni oraz możliwości wszechstronnego zabezpieczenia ich działań bojowych. Pory roku i doby wywierają również wpływ na odpowiednie przygotowanie i zabezpieczenie żołnierzy oraz sprzętu do efektywnego udziału w walce poprzez wyeliminowanie /złagodzenie/ oddziaływania ujemnych zjawisk na własne oddziały i umiejętne wykorzystanie tych zjawisk przeciw oddziałom nieprzyjaciela.

W niniejszym skrypcie zostaną rozpatrzone warunki i możliwości działań oraz sposoby użycia artylerii pułku podczas natarcia w lesie, w górach i zimą.

ROZDZIAŁ I

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PODCZAS NATARCIA PUŁKU W LESIE

1. Wpływ lasu na działania bojowe artylerii

Prowadzenie działań bojowych w lesie charakteryzuje się szeregiem cech specyficznych wynikających z zalesienia terenu oraz pochodnych tego stanu.

Zalesienia terenu nie sposób traktować jednolicie, gdyż lasy poprzez swe zróżnicowanie wywierają odmienny wpływ na sposób działań bojowych wojsk, a w tym i artylerii.

Zasadnicze cechy lasów, które wywierają przemożny wpływ na użycie wojsk to:

- wymiary i zwartość masywów leśnych;
- wiek i rodzaj drzewostanu;
- gęstość zalesienia;
- stopień zabagnienia masywu leśnego;
- ilość jezior i rzek oraz kierunek biegu tych ostat -
nich;
- gęstość dróg leśnych, przesiek i ich stan jakościowy;
- ilość i stan jakościowy mostów oraz przepustów;
- stopień zagospodarowania lasu.

Charakter lasu, jego wpływ na sposób prowadzenia działań bojowych, ulega zasadniczym zmianom wraz ze zmianami pór roku i warunków atmosferycznych. Wiosną, jesienią i podczas długotrwałych deszczów rzeki wzbierają, a drogi leśne i przesieki stają się mniej przydatne do wykonania manewru. Zaś bagniste odcinki lasu stają się trudne lub wręcz niemożliwe do pokonania. Latem podczas długotrwałej suszy, a zimą podczas mrozów przy nieznacznych opadach wszystkie drogi leśne i przesieki stają się przejezdne. Natomiast podczas suszy wzrasta niebezpieczeństwo powstawania pożarów. Lasy liściaste i mieszane zapewniają latem dobre warunki maskowania przed obserwacją z powietrza. Natomiast zimą las nie zapewnia maskowania przed powietrznymi środkami obserwacji.

Każdy las zarówno latem jak i zimą w znacznym stopniu utrudnia prowadzenie rozpoznania naziemnego /wzrokowego, dźwię-

kowego, radiolokacyjnego i in./. Wymaga to dodatkowego wysiłku w organizowaniu i prowadzeniu rozpoznania, a także w do-
wiązaniu topogeodezyjnym ugrupowania bojowego pododdziałów
artylerii. W tych warunkach niejednokrotnie zachodzi koniecz-
ność stawiania dodatkowych zadań do rozpoznania tym pododdzia-
łom rozpoznawczym, które mają możliwość prowadzenia efektyw-
nego rozpoznania w lesie, a przede wszystkim grupom wypadowym
i artyleryjskim grupom rozpoznawczym. Z uwagi na to, że las
ogranicza pole widzenia oraz posiada mało charakterystycznych
punktów terenowych, orientowanie się w terenie jest trudne.
Utrudnione jest wskazywanie i odszukiwanie celów.

Las w znacznym stopniu ogranicza zasięg radiowych środ-
ków łączności, co utrudnia nawiązywanie i utrzymywanie łączno-
ści, a zatem komplikuje dowodzenie i stwarza trudności w utrzy-
mywaniu współdziałania artylerii z czołgami i piechotą podczas
walki.

W lesie występują znaczne trudności ugrupowania podod-
działów artylerii.

Ogień artylerii w lesie jest mniej skuteczny, niż w te-
renie otwartym. Dla uzyskania pełnych efektów obezwładnienia
lub zniszczenia celu położonego w lesie należy zwiększyć zu-
życie amunicji. Las w znacznym stopniu ogranicza możliwości
użycia przeciwpancernych pocisków kierowanych.

2. Zadania artylerii pułku

Zasadnicza treść działalności ogniowej artylerii oraz
zakres jej zadań podczas natarcia pułku w lesie będą takie
same jak w normalnych warunkach. Niemniej jednak z uwagi na
specyfikę terenu gradacja zadań artylerii, głębokość oraz spo-
sób ich wykonywania, rodzaj sprzętu i amunicji użytych do wy-
konania niektórych zadań będą różnić się od rozwiązań stosowa-
nych w warunkach normalnych. Ze względu na trudności oriento-
wania się, prowadzenia obserwacji w lesie i wykorzystania te-
chnicznych środków rozpoznania artyleryjskiego oraz wykonywa-
nia prac topograficznych czas osiągnięcia gotowości i czas wyko-
nania zadań nieplanowanych przez pododdziały artylerii będzie
dłuższy niż w warunkach normalnych.

W okresie ogniowego przygotowania natarcia podstawowym zadaniem artylerii będzie skuteczne obezwładnienie siły żywej, środków ogniowych nieprzyjaciela oraz zniszczenie jego środków przeciwpancernych rozmieszczonych na przednim skraju jego obrony.

Ponadto artyleria będzie w ramach ogniowego przygotowania i wsparcia natarcia:

- obezwładniać baterie artylerii i plutony moździerzy nieprzyjaciela;
- wzbraniać nieprzyjacielowi obserwacji przez zadymianie punktów obserwacyjnych i stanowisk dowódczo-obszernych położonych na skraju lasu oraz przez ostrzeliwanie pociskami rozpryskowymi punktów obserwacyjnych rozmieszczonych na drzewach;
- wzbraniać nieprzyjacielowi grupowania sił i środków przez ostrzeliwanie wyznaczonych kwartałów leśnych i innych odcinków lasu pociskami odłamkowo-burzącymi, chemicznymi i zapalającymi;
- wzbraniać nieprzyjacielowi manewru przez ostrzeliwanie dróg i przesiek leśnych oraz ich skrzyżowań pociskami odłamkowo-burzącymi i zapalającymi;
- niszczyć kontratakujące czołgi i transportery opancerzone nieprzyjaciela ogniem na wprost;
- zabezpieczać skrzydła /styki/ pułku przez zamknięcie ogniem dróg, przesiek i ich skrzyżowań;
- brać udział w rozgradzaniu dróg i przesiek przez obezwładnienie pododdziałów /grup/ nieprzyjaciela broniących zapór inżynierskich.

Niezależnie od wykonywania wymienionych zadań artyleria w pierwszej kolejności niszczy lub obezwładnia środki napadu jądrowego nieprzyjaciela.

Ze względu na ograniczone możliwości wykorzystanie przez nieprzyjaciela sił żywych i środków ogniowych ugrupowanych w głębi lasu ogień artylerii własnej podczas ogniowego przygotowania natarcia będzie prowadzony płytko.

Podstawą systemu ognia podczas natarcia w lesie będzie ogień dział wyznaczonych do strzelania na wprost. Wiąże się

go z ogniem czołgów, transporterów opancerzonych i broni maszynowej piechoty.

Podczas prowadzenia natarcia w lesie wzrasta niebezpieczeństwo rażenia własnej piechoty i nie oskoniętych środków ogniowych przez odłamki pocisków artylerii prowadzącej ogień z zakrytych stanowisk ogniowych.

3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku

Wskazane jest, aby pułk zmechanizowany pierwszego rzutu dywizji miał możliwość artylerią organiczną i wzmocnienia razić skutecznie siły żywe i środki ogniowe w punktach oporu rozmieszczonych na odcinku przełamania i jego skrzydłach oraz plutony moździerzy nieprzyjaciela.

Na odcinku przełamania pułku może bronić się jedna do półtora kompanii piechoty nieprzyjaciela. Aby skutecznie obezwładnić jedną kompanię nieprzyjaciela potrzeba wystrzelić trzy tysiące pocisków, a do obezwładnienia dwu plutonów moździerzy około tysiąca pocisków podstawowego sprzętu artyleryjskiego /122 mm haubic/. A więc artyleria pułku powinna wystrzelić 4000 - 5500 pocisków, aby skutecznie obezwładnić siły żywe i środki ogniowe w kompanijnych punktach oporu oraz moździerze nieprzyjaciela na odcinku przełamania. Przy czym ogniowe przygotowanie natarcia nie powinno trwać dłużej niż 30 minut. Aby wykonać tak określone zadanie pułk winien dysponować 3-4 dywizjonami artylerii. Ponieważ organiczna artyleria pułku jest w stanie wykonać zadania około jednego dywizjonu, pułk powinien być wzmocniony 2-3 dywizjonami artylerii do ognia pośredniego. Biorąc pod uwagę możliwości dywizji w tym zakresie pułkowi nacierającemu na głównym kierunku może być przydzielony 1-2 dywizjony, natomiast ogień 1-2 dywizjonów ze szczybla dywizji może być wykorzystany przez pułk na zasadzie wsparcia, lecz nie przez cały czas trwania OPN. Pułk nacierający na pomocniczym kierunku może otrzymać dywizjon artylerii do ognia pośredniego lub nie otrzymać wzmocnienia artylerią wcale.

Najbardziej odpowiednim rodzajem sprzętu artyleryjskiego, który winien otrzymać pułk nacierający w lesie, są haubice

lub moździerze. Z uwagi na aktualnie obowiązującą organizację związków operacyjno-taktycznych i taktycznych pułkowi będzie się przydzielać haubice 122 mm /w niektórych wypadkach 152 mm/.

Jeśli na głównym kierunku natarcia dywizji będzie użyty pułk czołgów lub wozów bojowych piechoty, to nie otrzyma on wzmocnienia w artylerii przeciwpancernej. Natomiast w wypadku użycia na głównym kierunku natarcia pułku zmechanizowanego, otrzyma on baterię do dywizjonu artylerii przeciwpancernej.

Z uwagi na utrudnione warunki zcentralizowanego dowodzenia artylerią w lesie oraz możliwość rozpadania się walki na oddzielne ogniska, artylerię przydziela się pododdziałom do kompanii włącznie.

Dowódca pułku, który otrzymał 2-3 dywizjony artylerii, winien przydzielić batalionowi nacierającemu na głównym kierunku dywizjon, a batalionowi na pomocniczym kierunku baterię artylerii do ognia pośredniego. W dyspozycji pozostawia 1-2 dywizjony. Jeśli warunki wymagają pełnego usamodzielnienia batalionów, to jeden z nich może otrzymać dywizjon i baterię, a drugi dywizjon artylerii. W warunkach pozwalających na zcentralizowane dowodzenie artylerią dowódca pułku przydzieli jednemu batalionowi baterię artylerii /działającemu na bardziej samodzielnym kierunku/, a drugi będzie wspierał ogniem jednego dywizjonu, tworząc na szczeblu pułku pułkową grupę artylerii.

Jeśli pułk otrzyma wzmocnienie w artylerii przeciwpancernej, to własną baterię lub baterię przydzieloną /zależnie od potrzeb dyktowanych przez "pole walki"/ przydzielić w całości lub częściami batalionom nacierającym w pierwszym rzucie, pozostawiając w odwodzie przeciwpancernym pułku jedną baterię. W wypadku, gdy tworzenie odwodu przeciwpancernego na szczeblu pułku okaże się niecelowe dowódca pułku organiczną i przydzieloną artylerię przeciwpancerną przydziela batalionom pierwszego rzutu.

Dowódcy batalionów przydzielają kompaniom moździerze batalionowe oraz artylerię przeciwpancerną z kompanii wsparcia i przydzieloną. W niektórych wypadkach przydzielają do kompanii część artylerii wzmocnienia do ognia pośredniego w celu wykorzystania jej do ognia bezpośredniego.

4. Ugrupowanie artylerii pułku

Walka w głębi lasu stwarza szereg problemów związanych z ugrupowaniem artylerii. W lesie trudno rozmieścić pododdziały artylerii do ognia pośredniego z uwagi na ograniczoną ilość rejonów przydatnych na stanowiska ogniowe. Rozmieszcza się je na polanach, wyrębach leśnych, szerokich przesiekach itp. Polany i przesieki, na niektórych odcinkach mogą być podmoknięte i z tego względu mogą nie nadawać się do rozmieszczenia dział, a nawet moździerzy. Wyręby, oprócz tego że też mogą być podmoknięte, szybko zarastają samosiejką, która może uniemożliwić rozwinięcie stanowisk ogniowych.

Dlatego po określeniu z mapy rejonów przydatnych na stanowiska ogniowe, bezwarunkowo wysyła się artyleryjskie grupy rozpoznawcze w celu stwierdzenia rzeczywistej /aktualnej/ ich przydatności oraz warunków dojazdu na stanowiska ogniowe. Dla skrócenia czasu wyboru stanowisk ogniowych celowe jest wykorzystanie informacji pochodzącej od służby leśnej.

Stanowiska ogniowe w lesie mogą być rozmieszczone bliżej lub dalej od przedniego skraju niż w terenie otwartym. Mogą być rozmieszczone na skrzydłach nacierającego pułku, a w wyjątkowo niekorzystnej sytuacji nawet poza granicami pasa natarcia pułku.

Z uwagi na możliwość przenikania /pozostawiania/ i aktywnego działania w ugrupowaniu pułku, drobnych grup nieprzyjaciela, samoobrona stanowisk w lesie winna być wzmożona. W tym celu wyznacza się dodatkowo obserwatorów, posterunki i patrole, a w nocy czujki. Z tych względów celowe jest rozmieszczanie stanowisk ogniowych wewnątrz lub w pobliżu pododdziałów piechoty. Obsługi dział przygotowuje się do walki z pożarami, które podczas prowadzenia walki w lesie będą często powstawać i mogą być groźne w skutkach.

Punkty obserwacyjne i stanowiska dowódczo-obserwacyjne pododdziałów artylerii winny znajdować się w ugrupowaniu bojowym kompanii piechoty pierwszego rzutu.

ROZDZIAŁ II

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PODCZAS NATARCIA PUŁKU W GÓRACH

1. Wpływ gór na działania bojowe artylerii

Góry wywierają różnorodny wpływ na użycie i działanie artylerii zależnie od pory roku, warunków atmosferycznych, a nade wszystko przez znaczne zróżnicowanie poszczególnych masywów górskich. Różnią się one od siebie wysokością, ukształtowaniem, spadkiem stoków, szatą roślinną, gęstością zaludnienia i sieci dróg. Oprócz różnic góry posiadają cechy wspólne wszystkim górskim teatrom działań wojennych, które mają przemożny wpływ na działania bojowe artylerii.

Do ogólnych cech terenów górskich zaliczamy: głębokie pofałdowane, strome zbocza; ograniczoną liczbę odcinków dogodnych do użycia artylerii, mniejsza gęstość sieci dróg niż w terenie płaskim i trudność poruszania się po bezdrożach; obfitość pól martwych i skrytych podejść, trudność orientacji; nagłe zmiany warunków klimatycznych; szybki rwący prąd rzek oraz nagłe i częste zmiany poziomu ich wód; ekranizujące działanie gór na pracę urządzeń elektronicznych i środków rozpoznania dźwiękowego; przewaga gleby kamienistej.

Góry w znacznym stopniu ograniczają ruch i manewr artylerii, a przy poruszaniu się na wysokościach większych od 1000 m spada moc silników i znacznie wzrasta zużycie paliwa. Przepustowość dróg górskich jest z reguły mniejsza niż nizinnych i ulega ona znacznym wahaniom zależnie od warunków meteorologicznych.

W górach występuje groźba lawin kamiennych i śnieżnych, co zmusza do starannej oceny terenu z mapy i prowadzenia wnikliwych rekonesansów w celu właściwego ugrupowania artylerii.

Góry powodują większe zużycie kabla telefonicznego podczas budowy polowych linii telefonicznych i znacznie utrudniają obsługiwane tych linii.

Wybuchy jądrowe w górach będą charakteryzowały się odmiennymi parametrami niż w nizinnym terenie. Oddzielnie położone góry i grzbiety gór zmieniają kierunek rozprzestrzenia-

nia i powodują potęgowanie się fali uderzeniowej. W tym wypadku promień działania fali uderzeniowej może zwiększyć się półtora - dwukrotnie. Nadciśnienie, na czole fali uderzeniowej na stokach gór wzrasta i może osiągnąć nawet dwukrotnie większe wartości niż w warunkach nizinnych, natomiast na przeciwstokach jest znacznie mniejsze od tego, które powstaje w warunkach normalnych. Czas działania fali uderzeniowej wydłuża się przez jej wielokrotne odbijanie się od stoków i grzbietów górskich. Wzrastają również skutki działania wtórnego fali uderzeniowej, która powoduje szereg obrywów, lawin większych i mniejszych nawet w terenach z natury nie lawiniastych.

Skutki działania promieniowania świetlnego na przeciwstokach będą minimalne, natomiast gwałtownie wzrastają w wysokich partiach gór.

Opisane warunki terenowe i klimatyczne wpływają na sposób użycia oraz działania artylerii w górach. Teren górski utrudnia przesunięcie artylerii oraz dowóz amunicji, ogranicza możliwość wyboru dogodnych stanowisk ogniowych; komplikuje organizację rozpoznania, dowiązania topogeodezyjnego i kierowania ogniem; zmniejsza skuteczność ognia artylerii, szczególnie przy strzelaniu do celów położonych na przeciwstokach; utrudnia orientowanie się w terenie; ogranicza wykorzystanie maszyn inżynieryjnych i wydłuża czas wykonania prac inżynieryjnych.

2. Zadania artylerii pułku

Z uwagi na to, że nacierająca strona w zasadzie będzie unikać użycia broni jądrowej w górach, większość zadań podczas ogniowego przygotowania i wsparcia natarcia będzie zmuszona wykonywać artyleria konwencjonalna.

Poza tym obrona nieprzyjaciela w górach będzie wielowarsztwowa, co powoduje konieczność jednoczesnego obezwładniania nie tylko czołowych punktów oporu, lecz jednocześnie z nimi odwodów kompanii, a nawet batalionów nieprzyjaciela zarówno podczas OPN jak i OWN.

Należy stwierdzić, że w górach istnieją warunki prowadzenia ognia obserwowanego do wymienionych celów, w związku z czym zużycie amunicji będzie mniejsze niż w warunkach nizinnych.

Z przytoczonych rozważań wynika, że ilość zadań wykonywanych przez artylerię podczas natarcia pułku w górach wzrośnie, natomiast zmaleje zużycie amunicji przy wykonaniu poszczególnych zadań. Oprócz wzrostu ilości zadań, artyleria będzie musiała wykonywać jakościowo inne zadania niż w normalnych warunkach, jak:

- obezwładnienie sił żywych i środków ogniowych nieprzyjaciela na przeciwstokach;
- rażenie pododdziałów nieprzyjaciela ześrodkowanych w kotlinach, wąwozach i innych miejscach stanowiących naturalne ukrycie terenowe;
- obezwładnianie /oślepienie/ stanowisk dowódczo-obszernych i punktów obserwacyjnych nieprzyjaciela rozmieszczonych na szczytach umożliwiającą głęboki wgląd w ugrupowanie naszych wojsk;
- zamykanie dróg manewru odwodami przez prowadzenie ognia do ciałnin terenowych.

W górach, podczas organizowania systemu ognia artylerii, planuje się ogień skrzydłowy i skośny w celu wyeliminowania pól martwych. Pododdziały artylerii wyznaczone do wykonania takiego ognia rozmieszcza się na skrzydłach ugrupowania pułku, niekiedy poza pasem działania.

Cele rozmieszczone na przeciwstokach można zwalczać tylko ogniem moździerzy lub haubic.

Przy organizowaniu systemu ognia artylerii w górach szczególnego znaczenia nabiera powiązanie jego z systemem ognia czołgów i piechoty.

3. Wzmocnienie i podział artylerii pułku

Wzmocnienie pułku artylerią zależy od miejsca, roli i zadania jakie wykonuje pułk w ugrupowaniu dywizji oraz od warunków terenowych, w których będzie prowadził natarcie.

Pułk w górach najczęściej będzie działał na kierunku całkowicie lub częściowo odizolowanym od pozostałych sił dywizji, w związku z tym powinien otrzymać taką ilość artylerii, która zapewni jemu samodzielne wykonanie zadań.

Dlatego pułk działający w pierwszym rzucie na głównym kierunku natarcia dywizji winien otrzymać dwa-trzy dywizjony artylerii do ognia pośredniego. Pułk nacierający na pomocniczym kierunku otrzyma jeden-dwa dywizjony, a w niektórych wypadkach może nie otrzymać wzmocnienia artylerią. Pułk drugiego rzutu dywizji zostanie wzmocniony najczęściej jednym dywizjonem dopiero podczas wchodzenia do walki.

Dowódca pułku dokonując podziału artylerii uwzględni treść zadań i warunki w jakich bataliony będą działać. Jeśli pułk naciera całością sił wzdłuż jednej doliny lub rozległego płaskowyżu, to dowódca pułku może pozostawić gros artylerii we własnej dyspozycji i utworzyć pułkową grupę artylerii. Natomiast, jeśli pułk będzie działał wzdłuż dwóch /niekiedy trzech/ dolin wskazane jest przydzielenie większości artylerii do batalionów pierwszego rzutu. Oddziały obejmujące wyznaczone do przenikania na tyły nieprzyjaciela wzmocnią się moździerzami i artylerią juczną, jeśli pułk taką otrzyma. Następnie przydzieli się dostateczną ilość artylerii batalionowi piechoty nacierającemu na odizolowanym kierunku od pozostałych sił pułku. Batalion działający w takich warunkach może otrzymać do dywizjonu artylerii haubic. Batalion działający w ramach zasadniczego zgrupowania pułku może otrzymać baterie lub dywizjon artylerii haubic. W celu skutecznego oddziaływania na przebieg walki wskazane jest pozostawienie części artylerii w dyspozycji dowódcy pułku. Najczęściej będzie to jeden dywizjon haubic lub haubico-armat.

W związku z tym, że nieprzyjaciół będzie miał ograniczone możliwości użycia czołgów w górach, gdyż kierunków do użycia większych pododdziałów czołgów do kontrataków będzie niewiele, pułk wzmocnienia artylerią przeciwpancerną z reguły nie otrzyma. Z tych samych powodów celowo jest własną baterię przeciwpancerną przydzielić w całości batalionowi nacierającemu na głównym kierunku lub rozdzielić ją do batalionów pierwszego rzutu pułku.

W wypadku prowadzenia natarcia wzdłuż szerokiej doliny lub płaskowyżu dowódca pułku tworzy odwód przeciwpancerny.

4. Ugrupowanie artylerii pułku

Wybór i urządzenie stanowisk ogniowych dla artylerii w górach są trudne z uwagi na ograniczoną ilość miejsc, na których można rozmieścić sprzęt bojowy oraz słabo rozwiniętą drożność, co utrudnia dojazd do stanowisk ogniowych. Przygotowanie i urządzenie stanowisk ogniowych wymaga wykonania wielu dodatkowych prac inżynierskich, w celu poszerzenia dróg, rozbudowy dojazdów, złagodzenia zakrętów, zasypania nierówności terenowych, usunięcia zwisów skalnych itp. Trudności techniczne w wykonaniu tych prac oraz ich czasochłonność zmusza do rozwijania pododdziałów artylerii głównie wzdłuż dróg, w dolinach, wokół miejscowości, a tym samym ułatwia się nieprzyjacielowi ich wykrywanie. W związku z tym niezbędne jest nie tylko szczegółowe rozpoznanie rejonów stanowisk ogniowych i dróg dojazdowych, lecz również zwracanie większej uwagi na maskowanie.

Odległości i odstępy między dywizjonami, bateriami i działami na stanowiskach ogniowych mogą być większe lub mniejsze niż w warunkach normalnych. Dopuszcza się rozmieszczenia baterii plutonami na dwóch stanowiskach ogniowych i odwrotnie dwóch, a nawet trzech baterii na jednym stanowisku ogniowym, przy zmniejszonych odstępach. Często ugrupowanie bojowe dywizjonu artylerii będzie znacznie rozciągnięte w głąb. Stanowiska ogniowe dla armat należy wybierać na grzbietach wzgórz, na przednich zboczach lub znacznie odsunąć w głąb. Stanowiska ogniowe dla haubic i moździerzy celowo jest wybierać w wąwozach i na przeciwstokach wzgórz. Dla dział, wyznaczonych do strzelania na wprost, stanowiska ogniowe wybiera się na grzbietach i szczytach wzgórz z takim wyliczeniem, aby stworzyć warunki do prowadzenia ognia ponad głowami własnych pododdziałów i wyeliminowania pól martwych.

Należy unikać rozmieszczenia stanowisk ogniowych w pobliżu górskich rzek i strumieni, a także w korytach wyschniętych rzek, zapadlinach i kotlinach, gdyż po obfitych opadach strumienie i wyschnięte koryta mogą zamienić się w pełnowodne, rwące potoki, a zapadliny i kotliny - w zbiorniki wodne. Nie

należy również rozmieszczać stanowisk ogniowych w pobliżu zwi-
sów, urwisk i innych miejsc, gdzie możliwe są kamienne lub
śnieżne lawiny.

Podczas natarcia w górach należy dążyć do rozmieszcze-
nia stanowisk ogniowych artylerii, w pobliżu przedniego skra-
ju, aby zapewnić wsparcie ogniowe nacierającym pododdziałom
na dużą głębokość bez częstych przesunięć stanowisk ogniowych,
gdyż przesunięcia są w znacznym stopniu utrudnione.

Stanowiska dowódczo-obszernacyjne i punkty obserwacyj-
ne rozmieszcza się na grzbiatach i stokach gór, na różnej
wysokości, aby zapewnić obserwację niezależnie od często zmie-
niającego się pułapu mgieł i chmur. W celu wyeliminowania pól
martwych zachodzi konieczność organizowania większej ilości
bocznych punktów obserwacyjnych, niż ma to miejsce podczas
działań bojowych w terenie równinnym. W niektórych wypadkach
punkty obserwacyjne mogą być rozmieszczone z tyłu, za stano-
wiskami ogniowymi i poza pasem działania pułku. W celu ułat-
wienia pracy i uzyskania dokładniejszych danych z wciąć przez
dwuboczną obserwację /pluton rozpoznania wzrokowego/ należy
dążyć do rozmieszczenia współpracujących placówek na jednej
wyniosłości.

ROZDZIAŁ III

WŁAŚCIWOŚCI UŻYCIA ARTYLERII PODCZAS NATARCIA PUŁKU ZIMA

1. Wpływ warunków zimowych na działania bojowe artylerii

Głęboki śnieg, niska temperatura i jej wahania powodujące odwilż i gołoledź; opady śnieżne i mgły ograniczające widoczność; krótki dzień i długa, stosunkowo widna noc - wywierają znaczny wpływ na przygotowanie i prowadzenie działań bojowych przez artylerię pułku zimą.

Podczas działań zimą artyleria bardziej niż inne rodzaje wojsk przywiązana jest do dróg. Głęboka pokrywa śnieżna, częste jego opady utrudniają manewr pododdziałów artylerii, co wymaga ciągłego wysiłku dla utrzymania w stanie zdatnym do użytku istniejących i wybudowanych /wytyczonych/ dróg oraz przygotowywania dojazdów do rejonów stanowisk ogniowych. W związku z tym pododdziały artylerii stosują manewr sprzętu tylko w koniecznych wypadkach, natomiast manewr ogniem stosują w szerszym zakresie niż ma to miejsce podczas innych pór roku.

W celu zwiększenia zdolności manewrowych pododdziałów artylerii, wyposaża się je w odpowiednie środki /urządzenia/ ułatwiające pokonanie terenu. Poza tym w pododdziałach wykonuje się z podręcznych materiałów maty, kładki, koleiny itp. środki ułatwiające pokonywanie zaśnieżonych i oblodzonych dróg.

Niskie temperatury utrudniają wykorzystanie uzbrojenia samochodów, łączności i innego sprzętu technicznego. W celu utrzymania ciągłej gotowości bojowej pododdziałów artylerii należy systematycznie przeprowadzać szereg zabiegów pozwalających na natychmiastowe otworzenie ognia, rozpoczęcie marszu, uniknięcia przerw w łączności. A oto najważniejsze z nich: - w celu uniknięcia uszkodzenia dział podczas dłuższych przerw w strzelaniu, stosuje się sztuczny odrzut lub rozpoczyna się następne strzelanie stosując najśłabszy ładunek; - w mechanizmach różnicujących, piastach i innych zespo-

łach systemu napędowego samochodów /ciągników/ wymienia się smar na zimowy lub do letniego dodaje nafty; - akumulatory samochodowe, ciągników i radiostacji oraz baterie ogniwo urządzeń łączności ociepla się, a uziemienie zakłada poza zmarzliną lub po jej usunięciu; - silniki samochodów i ciągników uruchamia się co jakiś czas.

Niskie temperatury, a przede wszystkim częste ich zmiany wywierają ujemny wpływ na ludzi. Obniża się wydajność i wytrzymałość żołnierzy, wzrasta liczba przeziębień i zachorowań. W celu wyeliminowania niekorzystnych zjawisk zaopatruje się żołnierzy w odzież zimową i środki zapobiegające odmrożeniu, zapewnia się im wysokokaloryczną gorącą strawę, organizuje się budowę ogrzewczych ukryć dla ludzi.

Niskie temperatury, zamrznięta gleba w znacznym stopniu utrudniają prowadzenie prac inżynierskich. Czasochłonność wykonania stanowisk ogniowych i punktów obserwacyjnych wzrasta trzy-czterokrotnie w porównaniu z prowadzeniem tych prac w nie zamrzniętej glebie. W związku z tym zachodzi konieczność szerszego stosowania maszyn inżynierskich i materiałów wybuchowych przy okopywaniu dział. W wypadku istnienia głębokiej, zleżalej pokrywy śnieżnej, ukrycia dla ludzi oraz okopy dla dział buduje się całkowicie ze śniegu i lodu lub częściowo wkopując je w głębie. W czasie budowy ukryć dla ludzi należy uwzględnić, że 7-10 centymetrowa warstwa zamrzniętej ziemi, czy 25 - centymetrowa warstwa lodu lub 50 centymetrowa warstwa ubitego śniegu zmniejsza dwukrotnie działanie promieniowania przenikliwego.

Podczas działań zimą utrudnione będzie prowadzenie rozpoznania. Krótkie dni oraz ograniczona widoczność przez zaniecie, opady śniegu i niejednokrotnie mgły, będzie znacznie ograniczać możliwości rozpoznania wzrokowego. W związku z tym zajdzie konieczność zwiększenia zakresu wykorzystania rozpoznania radiolokacyjnego, dźwiękowego i grup rozpoznawczych. Zimą przy świeżej pokrywie śnieżnej utrudnione jest orientowanie się w terenie, gdyż śnieg zniekształca rzeźbę terenu i zaciemnia kontury przedmiotów terenowych. Natomiast podczas bezchmurnej pogody w dzień i w nocy wzrasta zasięg

widoczności. W związku z tym należy starannie maskować ludzi, sprzęt i elementy ugrupowania bojowego artylerii. W tym celu żołnierzom wydaje się zimową odzież maskującą; działa, samochody i inny sprzęt maluje się na biały kolor; a drogi i ścieżki w rejonach stanowisk ogniowych, stanowisk dowódczo-obsługowych i punktów obserwacyjnych oraz stożki wylotowe i działobitnie, po każdym wykonanym ogniu, zasypuje się czystym śniegiem.

Krótkie dni i długie noce zmuszają do prowadzenia działań bojowych nocą. W związku z tym zimą w pododdziałach artylerii poświęca się więcej uwagi przygotowaniu się do prowadzenia rozpoznania i ognia nocą.

Nocą oraz podczas zamieci, /opadów śnieżnych/ wzmacnia się ubezpieczenie bezpośrednie elementów ugrupowania bojowego pododdziałów artylerii.

2. Cechy szczególne działań bojowych artylerii podczas natarcia pułku zimą

Artyleria pułku podczas ogniowego przygotowania i wsparcia natarcia zimą wykonuje te same zadania, które wykonuje w czasie innych pór roku. Jednak specyficzne warunki zimy zmuszają do stosowania szczególnych rozwiązań podczas prowadzenia rozpoznania i ognia artyleryjskiego.

W związku z krótkim dniem ogniowe przygotowanie natarcia zimą będzie zazwyczaj rozpoczynać się i trwać przed świtem, a w związku z ograniczoną widocznością w dzień przez śnieżyce, szereg ogni prowadzonych podczas ogniowego wsparcia natarcia będzie wykonywanych jak w nocy, tj. z użyciem przyrządów noktowizyjnych i kolimatorów.

Zimą nieprzyjaciel będzie, częściej niż w czasie innych pór roku grupował się w osiedlach, lasach, parowach i innych obiektach, które zdolne są dać osłonę przed wiatrem i mrozem. W związku z tym podczas planowania działań bojowych artylerii wnikliwie ocenia się tego typu obiekty z mapy, uwzględniając ich pojemność, możliwości dojścia i wyjścia z nich

pododdziałów nieprzyjaciela oraz znaczenie w systemie obronnym nieprzyjaciela. Wnioski z oceny służą do organizowania dodatkowego rozpoznania oraz planowania ognia do wymienionych obiektów i w celu zamknięcia dróg wejścia i wyjścia z nich.

Zimą pododdziały artylerii w szerszym zakresie niż podczas innych pór roku, wykorzystują dane z rozpoznania grup wypadowych. Dlatego wskazane jest wysyłanie w składzie każdej grupy zwiadowców artylerii lub organizowanie artyleryjskich grup rozpoznawczych z zadaniem prowadzenia rozpoznania w rejonach zajmowanych przez nieprzyjaciela. Żołnierzy tych grup wyposaża się w narty. Artyleryjskie grupy rozpoznawcze zimą, oprócz wykonywania zasadniczych zadań, będą określać głębokość i stan śniegu, warunki przejścia na przełaj, grubość lodu na rzekach i jeziorach, przekraczalność bagien itp.

Podczas planowania przesunięć nie należy wybierać rejonów stanowisk ogniowych w dolinach, na polanach, skrajach lasów, w zagajnikach, gdyż najczęściej będą one zasypane śniegiem. Dogodnymi rejonami w tych warunkach będą wzniesienia i otwarte przestrzenie. Najczęściej stanowiska ogniowe zimą rozmieszcza się przy drogach.

W warunkach niskich temperatur i głębokiej pokrywy śnieżnej działa wyposaża się w płozy. Do dział towarzyszących piechocie, wyznacza się żołnierzy z nacierającego pododdziału, w celu udzielenia pomocy podczas ich przesunięć.

Dowóz amunicji zimą, częstokroć trzeba będzie organizować transportem gąsienicowym lub na płozach czy też w łóbach.

BIBLIOGRAFIA

1. Regulamin walki Sił Zbrojnych PRL /dywizja-pułk/. MON 1964 r.
2. Regulamin walki artylerii /artyleria dywizji,pułku/. MON 1969 r.
3. Regulamin walki artylerii /dywizjon, bateria, pluton, działo/. MON 1969 r.
4. Działania bojowe w warunkach szczególnych. Podręcznik. MON 1964 r.
5. Użycie dywizjonu rakiet taktycznych i artylerii dywizji /pułku/ w walce. Podręcznik. MON 1968 r.
6. Użycie wojsk raketowych i artylerii w walce i operacji. Podręcznik. MON 1969 r.
7. Taktyka artylerii. Podręcznik. MON 1973 r.
8. S.N.DUDARIEW, B.W. SIPOW. Artileria w osobych usłowijach. Moskwa 1970 r.
9. Biuletyn Informacyjny nr 4 /109/ z 1970 r.

Wykonano w 100 egz.

Egz.Nr 1 - 100 B.T.

Wyk. płk MAJEWSKI

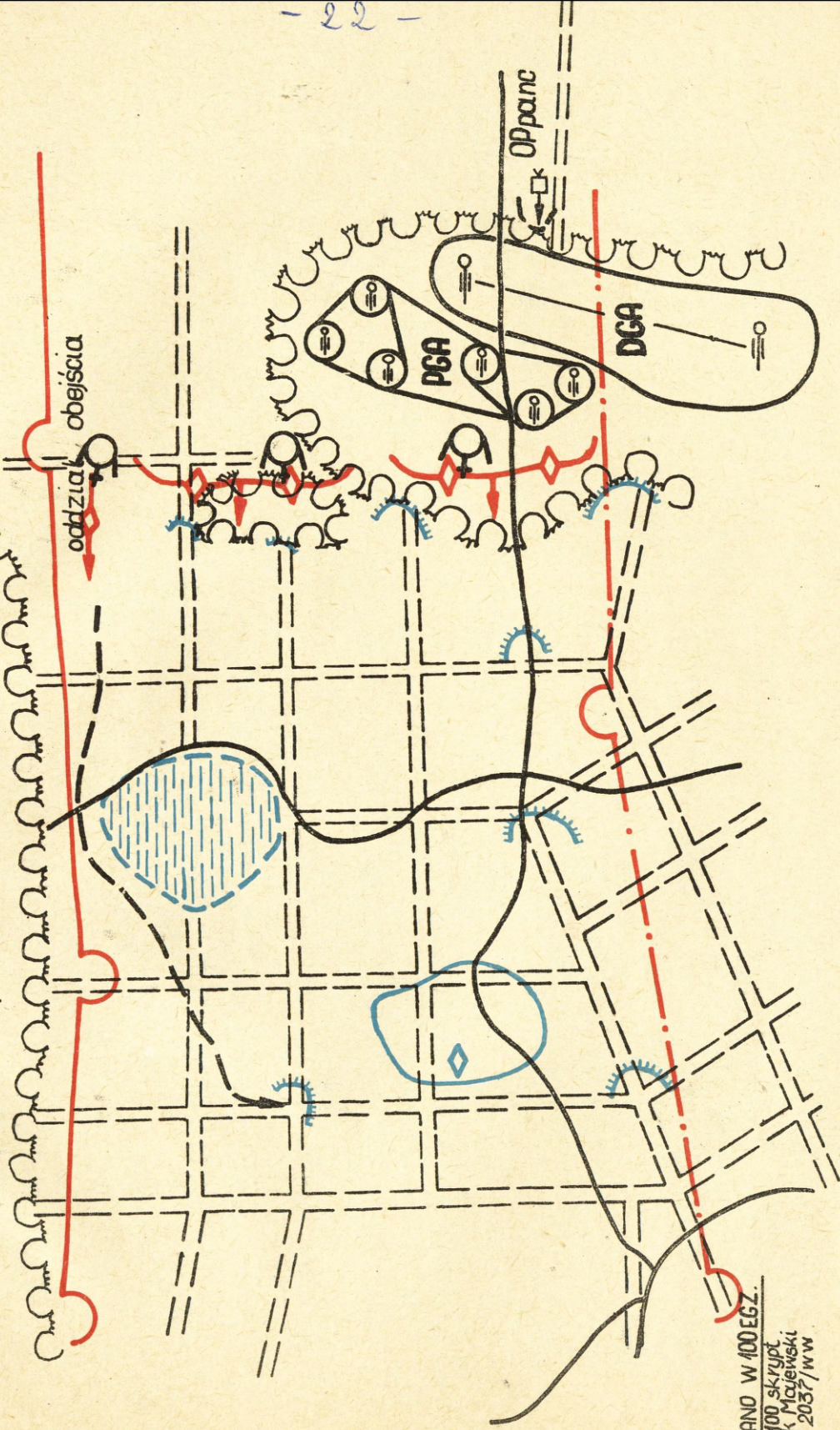
Druk. HG. dn. 25.07.1974 r.

Nr pf.849/pf.2036/WW

Kor. H.W.

UGRUPOWANIE ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W LESIE / WARIANT /

Załącznik Nr-1
Egz. nr.

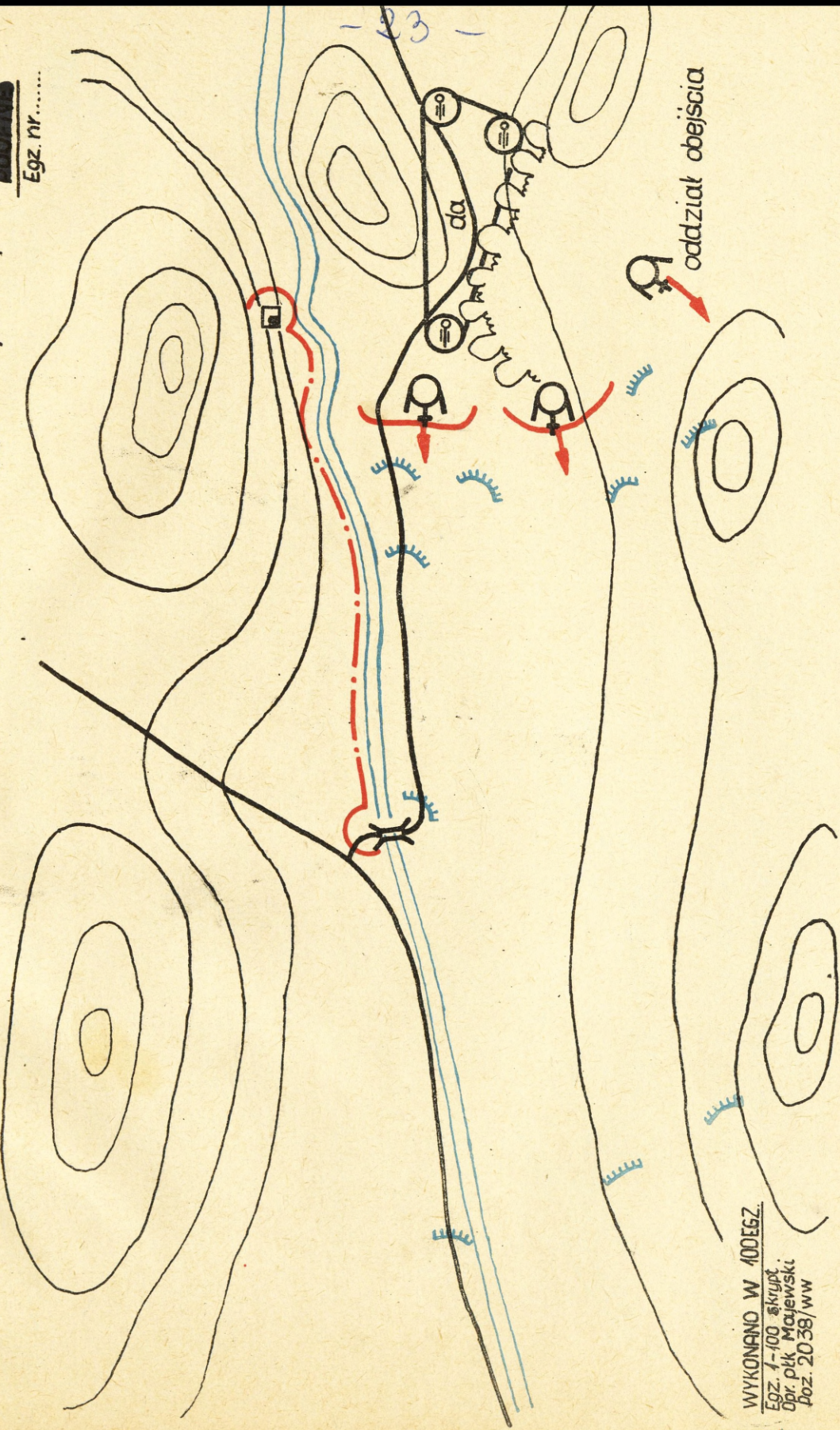

WYKONANO W 100 EGZ.
Egz. 1-100 skryt.
Opr. plk. Majewski
poz. pl 2037/WW

UGRUPOWANIE ARTYLERII PUŁKU PODCZAS NATARCIA W GÓRACH (WARIANT)

Załącznik Nr-2

Egz. nr.....

WYKONANO W 100EGZ.

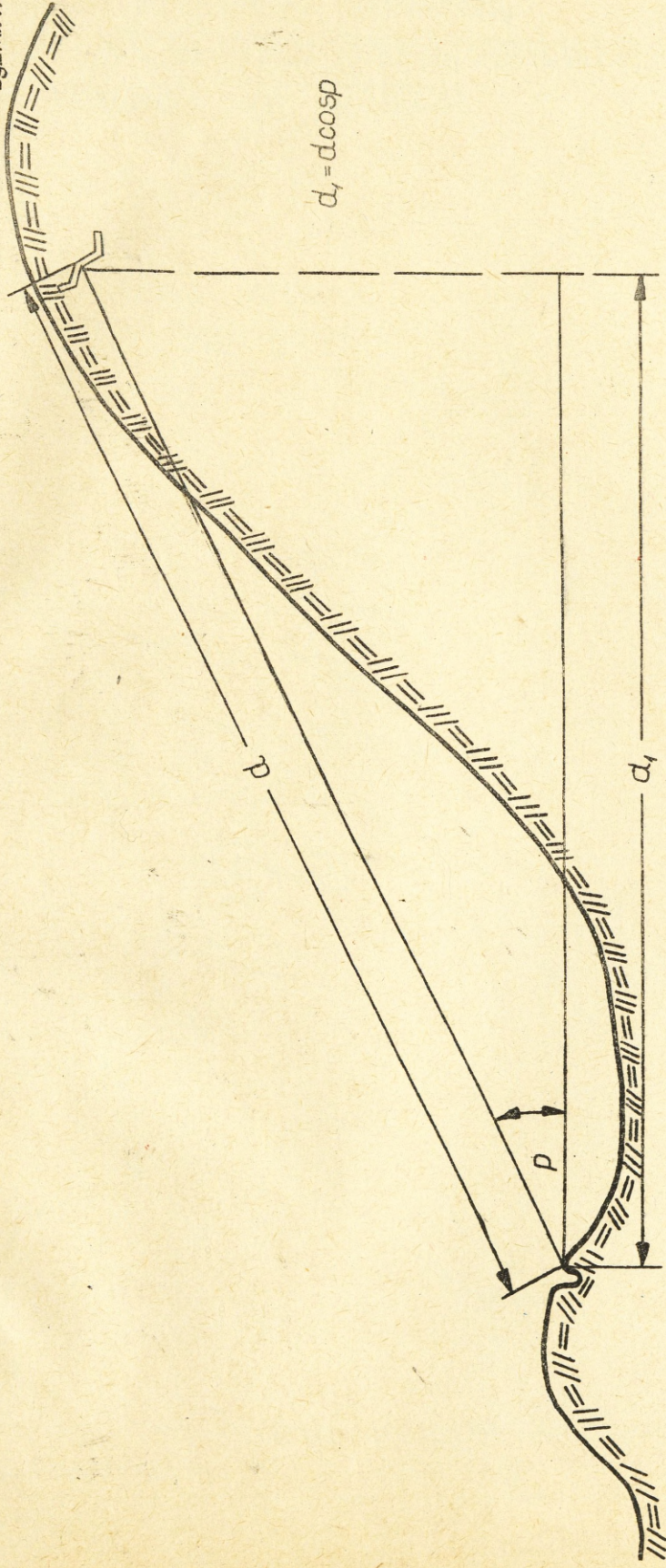
Egz. 1-100 skrypt.

Dpr. plk. Majewski

poz. 2038/ww

RÓŻNICA MIĘDZY ODLEGŁOŚCIĄ MIERZONĄ W GÓRACH A ODLEGŁOŚCIĄ WYKORZYSTYWANĄ PRZEZ ARTYLERIĘ DO OKREŚLANIA DANYCH DO STRZELANIA

Egz. nr.

WYKONANO W 1906 RZ.

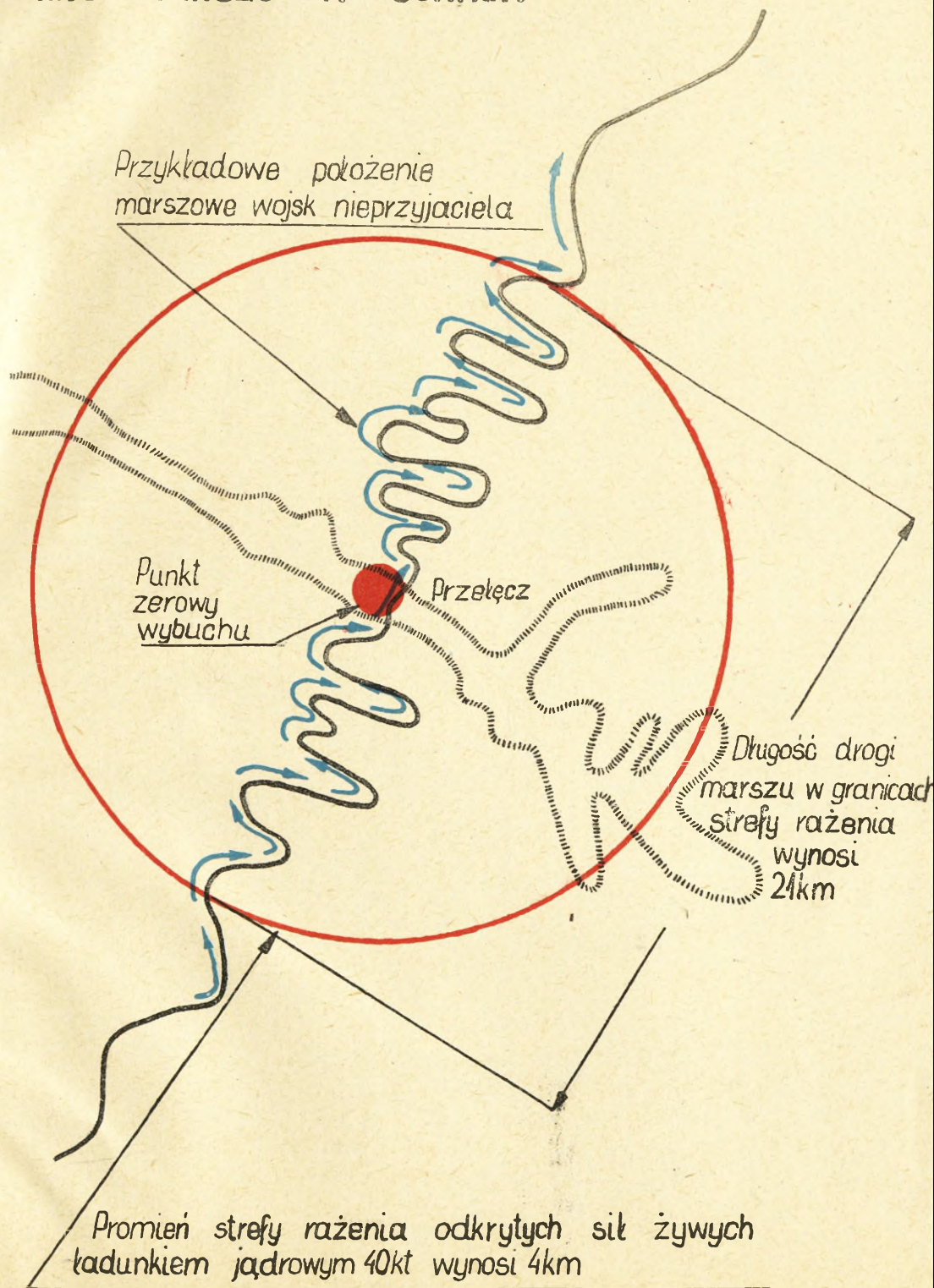
z. 1-100 skrypt
pr. płk Majewski
cz. 2040j ww

d - odległość zmierzona za pomocą dalmierza
 d_1 - odległość wykorzystywana przez artylerię do określania danych do strzelania (wstrzeliwania.)

24
STOPIEŃ RAZENIA BRONIĄ JĄDROWĄ
ODKRYTYCH SIĘ ŻYWYCH NIEPRZYJACIELA
PODCZAS MARSZU W GÓRACH

Zestawienie Nr-4

Egz. nr.

WYKONANO W 100 EGZ.

Egz. 1-100 skrypt
Opr. płk Majewski